

STRATEGIE PODPORY NADÁNÍ

PRO OBDOBÍ 2025-2027

VYPRACOVALA: *Mgr. Micheala Čermáková Šímová*

Schváleno ředitelkou školy Mgr. Michaelou Čermákovou Šímovou školy a pedagogickou radou, dne 17. 5. 2025.

ZŠ A MŠ BOREK
U Školky 195, 37367 Borek

OBSAH

- 1. Podpora nadaných žáků v rámci legislativy**
- 2. Identifikace kognitivně nadaného žáka**
- 3. Strategie podpory nadání ZŠ A MŠ Borek**
- 4. Inspirativní internetové zdroje**
- 5. Pracovní sešity a listy**

1. Podpora nadaných žáků v rámci legislativy

Podpora nadaných a mimořádně nadaných žáků vychází z Koncepce podpory rozvoje nadání a péče o nadané, které MŠMT přijala pro období let 2014-2020. Péče o nadané děti je zakotvena ve školském zákoně: Zákon č. 516/2004 Sb., vyhlášce č. 27/2016 Sb. o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných. MŠMT č.j.: MŠMT-28603/2016 a ŠVP PV se zpracovanými změnami v souladu s RVP ZV dle Opatření MŠMT č. j.: MŠMT-38628/2016-1. Vyhláška č. 27/2016 SB., o vzdělávání žáků se speciálními vzdělávacími potřebami a žáků nadaných, ve znění účinném od 1.1.2021. Ke stažení také na stránkách na MŠMT-Vyhlášky ke školskému zákonu.

Péče o nadané žáky je zakotvena ve školském zákoně, který konkrétně v §17 – 19 pojednává o různých možnostech přístupu k talentovaným žákům. RVP ZV a RVP PV umožňují, aby školní, třídní i individuální vzdělávací program, jeho obsah i podmínky, byly dle potřeb a možností rozumně přizpůsobeny mimořádným schopnostem dětí a popřípadě doplněny nabídkou dalších aktivit podle zájmů a mimořádných schopností či nadání dětí. Rozvoj a podpora mimořádných schopností by měla být zajištěna a organizována tak, aby nebyla jednostranná a neomezila pestrost a šíři obvyklé vzdělávací nabídky. Mimořádně nadaným žákem se pro účely této vyhlášky rozumí jedinec, jehož rozložení schopností dosahuje mimořádné úrovně při vysoké tvořivosti v celém okruhu činností nebo v jednotlivých oblastech, pohybových, uměleckých a sociálních dovednostech.

Ke vzdělávacím potřebám žáka s mimořádným nadáním se vyjadřuje školské poradenské zařízení. Individuální vzdělávací plán (dále IVP) je vypracován po nástupu mimořádně nadaného dítěte do školky/školy, nejpozději však do 1 měsíce po zjištění jeho nadání dle doporučení PPP.

ZŠ a MŠ Borek vzájemně spolupracuje na identifikaci nadaných dětí MŠ a žáků ZŠ. Nadaní žáci, kteří budou identifikováni školkou a školou, budou mít přizpůsobenou výuku dle typu nadání podle vyhlášky o vzdělávání žáků se spec. vzdělávacími potřebami a žáků nadaných č.27/2016. Pro dítě, které naše škola identifikuje jako nadané, může vyučující přizpůsobit práci v hodině v podobě různých projektů, spec. prac. listů apod. Při vyšším počtu dětí s nadáním, je

možnost zajištění paralelní výuky. Dále děti mohou napříč ročníky spolupracovat v rámci daného předmětu s koordinátorem nadání.

2. Identifikace kognitivně nadaného žáka

Každé dítě je individualita a platí to i o dětech, které vykazují nadprůměrné rozumové schopnosti. Domníváme se, že z toho je vždy nutné při diagnostikování a hodnocení všech dětí vycházet. Níže popsaná typologie nadaných dětí nemá sloužit k „zaškatulkování“ jednotlivých dětí ve školní třídě k příslušným typům a kategoriím. V této souvislosti odkazujeme na zpracování typologie nadaných dětí podle Bettse a Neihartové (1988; viz. příloha).

Jak uvádí Monika Stehlíková (2018) v souvislosti s identifikací kognitivně nadaného žáka je potřeba detailně vysvětlit, že chytré dítě nebo dítě, které se dobře učí, ještě nemusí být nadané. Učitelé často dávají rovnítko mezi nadané děti a premianty, což není totéž. Nadané dítě může být premiantem, ale premiant nemusí být automaticky nadaným dítětem. A málo přijatelný, až nepřijatelný je pro některé pedagogy fakt, že nadané dítě dosahuje v jedné oblasti mimořádných schopností, ale v ostatních má lehce nadprůměrné nebo zcela průměrné výsledky. Některé pedagogické výzkumy však ukazují, že učitelé často zaměňují projevy chování rozumově nadaného dítěte s dítětem šikovným, bystrým. Jak bystré, tak rozumově nadané dítě má specifické vzdělávací potřeby a potřebuje k optimálnímu rozvoji podněty a vzdělávací materiály, které odpovídají jeho kognitivní úrovni.

Nadané dítě má ve škole tři hlavní oblasti potřeb:

- erudovaného, otevřeného a empatického a školeného učitele i ostatní pedagogy,
- obsah a metody vzdělávání uzpůsobené jeho potřebám,
- osobnostní a sociální výchovu (včetně školního klimatu).

Vhodné přístupy ke vzdělávání kognitivně nadaných žáků:

- **Akcelerace**

Mimořádně nadané dítě postupuje školními osnovami, v případě tohoto opatření, mnohem rychleji než ostatní děti. Může „přeskočit“ některý nebo některé ročníky, případně zahájit

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA BOREK

docházku dříve než jeho vrstevníci. Tato eventualita se doporučuje dětem s nadprůměrným nadáním a velmi dobrou schopností sociální adaptace.

- **Obohacování osnov**

Osnovy pro běžnou třídu jsou, v rámci tohoto postupu, obohacovány směrem k rozšíření a prohloubení učiva. Jedná se v podstatě o opak akcelerace. Dítě zůstává v běžné třídě, probírá však rozšířenou, nebo doplněnou látku.

Péče o nadané děti v rámci běžné třídy

Jedná se o skutečnou, důslednou integraci, nejen v ponechání nadaného dítěte v běžné třídě, ale zároveň o zabezpečení některých aspektů:

- seznámení učitelů s možnostmi identifikování a diagnostikování nadaných dětí, s možnými postupy a metodami, které mohou ve své třídě využít,
- identifikování nadaných dětí ve třídě,
- rozšíření obvyklých výukových materiálů určených pro ostatní děti,
- plánování dalších postupů práce s vybranými dětmi.

3. Strategie podpory nadání ZŠ a MŠ Borek

Na základě výše uvedeného by měli učitelé ve svých třídách a předmětech takové děti identifikovat, mít o nich přehled (vést si portfolio žáka) a vzájemně se o nich s ostatními pedagogy informovat na pravidelných společných schůzkách a to především s koordinátorem nadání.

Dětem, které se ve větší míře budou zajímat o určitý předmět, nabídnou učitelé rozšíření vědomostí a znalostí zábavnou, hravou formou, odkazy na literaturu, webové stránky či ostatní média. Škola toto zajišťuje i přednostním zařazením do mimoškolních aktivit a případně klubu dětí s nadáním.

Vyučující umožní, aby si žáci mohli výklad doplňovat, připravovat si referáty, účastnit se soutěží (logická olympiáda...) a exkurzí. Mohou též navštívit jiné ročníky nebo třídy, aby zde prezentovali své vědomosti či dovednosti. Mohou si připravit na vybraný předmět i samostatnou výuku svých spolužáků, neboli vyzkoušet si být učitelem. Pravidelně i identifikovanými nadanými pracuje ředitelka školy. Svůj zájem a znalosti ze svého oblíbeného oboru mohou zveřejňovat formou nástěnek, prezentacemi pro žáky či relacemi prostřednictvím školního časopisu apod.

Jako další možnosti lze uvést možnosti mimoškolní činnosti, například kroužek robotiky či kroužek zábavné logiky (křížovky, sudoku, rébusy, hlavolamy, piškvorky, deskové hry). Škola nabízí žákům téměř 20 mimoškolních aktivit. Žák tak může být přednostně do těchto aktivit zapojen a to i po konzultaci se zákonným zástupcem.

Nabízí se možnost aktivní zapojení se zájmovým útvarem ve spolupráci s MENSA ČR.

Lze nabídnout rodičům možnost tábora pro nadané děti např. Centrem nadání, MENSA ČR. Škola může zprostředkovat stáž na jiné škole, kde funguje systém podpory nadání a zprostředkovat možnost účasti na soutěžích (logická olympiáda, šachy, různé turnaje apod.).

Seznámení pedagogů s aktualizovaným materiálem **Plán podpory nadaných a mimořádně nadaných žáků.**

METODICKÉ ZAJIŠTĚNÍ

- Aktualizace seznamů nadaných dětí a žáků ve všech ročnících, využití vlastních dotazníků, individuálních rozhovorů s žáky, rodiči, dalšími učiteli, vedoucími zájmových útvarů, trenéry, učiteli ZUŠ, testů dětských dovedností.
- Každoročně pracovat s literaturou a ostatními metodickými materiály.
- Věnovat vytypovaným dětem zvýšenou a systematictější pozornost. Do poznámek v evidenci uvádět případný pokrok, úspěchy, změny. Třídní učitelé založí **portfolio žáka** a bude sjednávat pravidelné schůzky k projednávání o průběhu vzdělávání, z kterých vytvoří písemný zápis a založí do portfolia žáka
- Pravidelně studuje literaturu a ostatní metodické materiály doplněné o podporu dalšího vzdělávání pedagogických pracovníků ze strany zaměstnavatele v podobě webinářů, seminářů, školení apod.
- Pravidelně informovat a spolupracovat s rodiči dle předchozí domluvy.

- Třídní učitel úzce spolupracuje s učiteli naší MŠ, ŠPP, konultantem pro rodinu a děti a s krajským koordinátorem podpory nadání, s ředitelkou školy.
- Systematicky zájemce připravovat na účast vědomostních a logických (Logická olympiáda MENSA) soutěží děti v rámci školního kola. Vhodná je spolupráce s DDM České Budějovice.
- Na základě získání předchozích informací identifikovat nadané žáky a informovat rodiče dětí, u nichž lze předpokládat určitý stupeň nadání, a nabídnout jim možnost vyšetření v PPP.
- V případě doporučení PPP zpracovat IVP pro mimořádně nadané dítě. Pro oblast identifikace v mateřské škole preferujeme metodu „Nomi“.
- Volit vhodné metody práce s konkrétním MND (akcelerace, obohacování, diferenciací).
- Pravidelně vyhodnocovat péči o nadané žáky a aktualizovat přehledy nadaných žáků.
- Koordinátor podpory nadání, vedení školy, ŠPP, všichni učitelé vytváří systém evidence nejrozličnějších i mimoškolních aktivit žáků třídy tak, aby do něho mohli zaznamenávat všichni vyučující napříč ročníky i předměty.
- Dle zaměření nadaných žáků ZŠ a MŠ Borek může zrealizovat kroužek „nadaných“ (rozšiřovat nabídku činností), dalších kroužků (případně nabízet další zájmové útvary dle nabídky a požadavků žáků), či rozšířit výuku v rámci samostatných předmětů a případně sloučit výukové bloky skrze jednotlivé ročníky.
- Koordinátor podpory nadání, vedoucí kroužků, pedagogové a třídní učitelé průběžně zapojují žáky do různých projektů (individuálních/skupinových, krátkodobých i dlouhodobých). Vždy je potřeba nabídnout dítěti několik různých témat, ze kterých si může vybrat. Potřeba je poskytnout žákovi konzultace/metodické vedení ke zpracování zvoleného projektu a zároveň umožnit žákovi prezentaci výsledků projektu/samostudia (formou referátu, počítačové prezentace, alba, příručky, modelu, plakátu apod.).
- V rámci domácí přípravy na školu bude rozvíjeno matematické, strategické, logické a další dovednosti žáka. Zároveň pomocí her (např. hry pro jednoho od firmy Smart Game, sudoku, dáma, šachy atp.) rozvíjet nadání.
- Každoročně zhodnotit práci péče o nadané žáky v období 2025-2026. Stanovit další postup/plán podpory.

Náměty systematické podpory nadání

Využít programů k testování dětských schopností. Během školního roku učitelé vytipují děti zajímavější se více o určitý předmět či oblast. Poté všechny děti mohou absolvovat testy dětských dovedností z webu: [proskoly.cz](https://www.nadanedeti.cz/testy-matematicky-test-tim), které jsou v některých oblastech založeny na bázi IQ testů např. <https://www.nadanedeti.cz/testy-matematicky-test-tim>.

Během školního roku nabídnout žákům k samostatnému řešení netradiční matematické úlohy (zebra úlohy, problémové úlohy, úlohy z Hejného matematiky a jiné), rébusy, hlavolamy, geometrii v praxi. Zaměřené především na trénink prostorové představivosti, úloh z časopisů, pokusy, labyrinty, literární tvorbu aj.

Žákovské kluby, kde žáci budou mít možnost pracovat badatelskou metodou, kdy sami navrhnou, co by chtěli v dané oblasti zkoumat, zjišťovat a hledat na své otázky odpovědi. Průběžně – zapojování žáků do soutěže Logická olympiáda, Matematická olympiáda, Umělecké soutěže.

V rámci informační technologie se zapojovat do různých soutěží např. Bobřík informatiky. Využívat volně dostupné programy. Procvičovat a učit logicky uvažovat při programování, finanční gramotnosti, robotice apod.

Jako nejvhodnější v rámci ZŠ a MŠ Borek je péče o nadané žáky v rámci běžné třídy. Škola je též schopna zajistit možnost akcelerace, obohacování učiva, dle individuálního přístupu k žákům s kognitivním nadáním. V případě, že škola vytypuje více nadaných žáků, nabízí se možnost paralelní výuky. Škola aktivně spolupracuje s krajským koordinátorem podpory nadání NPI. Ředitelka školy je členkou skupiny pro práci s nadanými žáky v rámci NPI. Žáci zapojeni do podpory nadání budou mít přednostní právo zápisu do zájmového kroužku školy v dané oblasti. Jejich nadání bude rozvíjeno také v heterogenních skupinách napříč jednotlivými třídami. Škola rozvíjí svoji spolupráci i v oblasti sportovního a hudebního nadání s externími subjekty.

Tento plán podpory nadání není vhodné přijímat jako rigidní návrh, který není v průběhu let 2025-2027 otevřen změně. Cílem plánu je podpořit rozvoj osobnosti jednotlivých žáků, rozvoj jejich nadání, rozšíření znalostí a dovedností, ty pak uplatnit

ZÁKLADNÍ ŠKOLA A MATEŘSKÁ ŠKOLA BOREK
při volbě povolání a dále ve společnosti. Také je nutné se zaměřit na identifikaci nadaných dětí již v mateřské škole a efektivně nastavit jejich přechod do základní školy.

4. Inspirativní internetové zdroje a odkazy

VALENTOVÁ, Ingrid. *Pozor schod!, aneb, Co s nadaným žákem*. Praha: Národní pedagogický institut České republiky, 2023. ISBN 978-80-7578-125-3.

Nadané děti. Online. Dostupné z: www.nadanedeti.cz. [cit. 2024-04-16].

Online. Dostupné z: www.talentovani.cz, www.mensa.cz/detska-mensa/.

Online. Dostupné z: http://www.vuppraha.rvp.cz/wp-content/uploads/2010/02/Tvorime-IVP_CELY-v2-web.pdf. [cit. 2024-04-16].

Online. Dostupné z: <http://www.mojeskola.cz>. [cit. 2024-04-16].

www.matika.in – soubor úloh IN

<https://www.geograf.in/cs/>

<https://skolakov.eu/>

<https://isibalo.com/>

<https://www.arcademics.com/>

<https://viki.iedu.sk/>

<https://cz.puzzle-bridges.com/>

www.umimeto.org

<https://tajuplnacesta.cz/>

<https://www.psanihrave.cz/>

<http://www.veskole.cz/>

<http://vseved.upol.cz/predmety.php>

<https://sites.google.com/site/testyahry/>

<https://www.learningchocolate.com/>

<https://quizlet.com/en-gb>

<https://zabavna-matematika.chytrak.cz/>

www.skolasnadhledem.cz

<https://www.proskoly.cz/>

<http://www.eschovka.cz/>

5. Pracovní sešity a listy

Koumák pro prvňáky

Koumák pro druháky

Koumák pro třetíáky

Koumák pro čtvrtáky

Koumák pro pátáky

Pracovní listy z projektu „Nadání je třeba rozvíjet“

<https://deti.mensa.cz/index.php?pg=odborne-informace--pracovni-listymost-2000>

Rozvíjíme matematické nadání žáků

<http://www.nuv.cz/vystupy/roztvijime-matematicke-nadani-zaku>

Soutěže

Logická olympiáda (Mensa)

www.logickaolympiada.cz/

Soutěže vyhlašované MŠMT

<https://talentovani.cz/souteze>

Bobřík informatiky

<https://ibobr.cz/>

Kooperativní hry, týmové výzvy a soutěže zapojující řešení problémů (např. šifrovačky, turnaje v přemýšlecích hrách).

Soutěže malých škol: zpěv – Borecký hlásek, Picasso – soutěž v malování, Přírodověda, Vlastivěda apod.

